

Ta. 1404

Nederlandsch MAGAZIJN,

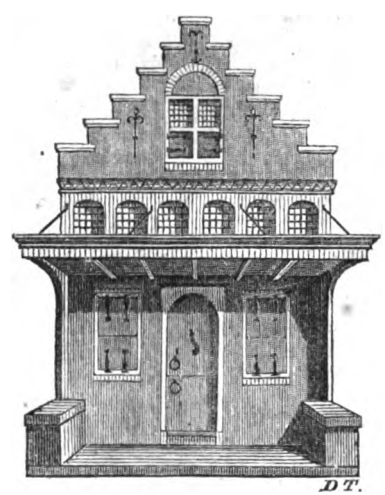
TER

VERSPREIDING

VAN

ALGEMEENE EN NUTTIGE
KUNDIGHEDEN.

1838.

*Het Huis te Brouwershaven,
waarin Jacob Cats werd geboren
in 1577.*

TE AMSTERDAM, BIJ
GEBROEDERS DIEDERICHS

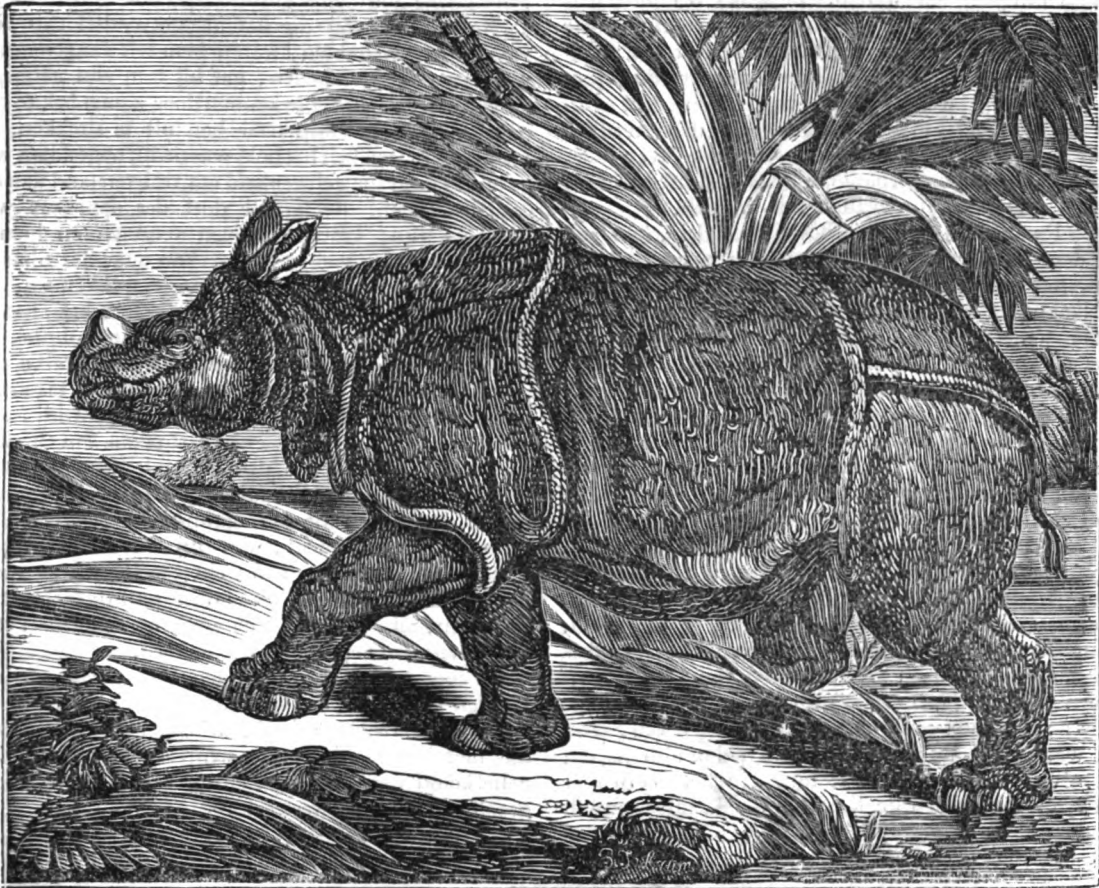
(UITGEVERS VAN DEN STATEN EN LUTHERSCHEN PRENTBIJBEL MET 1000 PLATEN. CATS WERKEN, IN 2 DEELLEN, ENZ.)

DE RHINOCEROS OF NEUSHOORN.

De Rhinoceros of Neushoorn bewoont de meeste warme en zachte luchtstreken van Afrika, Indië, de landen tusschen Indië en China en de eilanden Sumatra en Java. Men vindt er twee soorten, die met één en die met twee horens. Die met één horen of de Arabische Rhinoceros is een log en lomp dier, welks onderscheidend kenteeken een korte zwarte horen op bijna het einde van den muil is. Zijne hoogte is van vijf tot negen, en zijne lengte van negen tot elf voeten. Zijn aanzien is over het algemeen buitengewoon massief en overtreft in dit opzigt dat van den olifant, wanneer men de betrekkelijke kortheid der pooten in aanmerking neemt. De hals is zeer kort, de schouders zijn dik en zwaar; het ligchaam is zeer lomp, steekt

op beide zijden uit en heeft eene holte in den rug; de buik hangt laag; de pooten zijn kort, dik en sterk; de voeten, die in dikte niet veel van de pooten verschillen, zijn in drie hoeven gespleten, waarvan de middelste de grootste en meest afgeronde is. Het ligchaam is bedekt met eene ongemeen dikke en ruwe huid, ondoordringbaar met gewone wapenen, ontbloomt van haar, doch meer of min bedekt met eene soort van korst, welke men ten onregte met den naam van schubben bestempeld heeft. Deze huid valt aan den hals in dikke plooiën; er loopt insgelijks eene plooi tusschen de schouders en voorpooten, zoodat het dier als geharnast uitziet. Tusschen de plooiën dezer dikke opperhuid is de onderhuid, die bloot

DE RHINOCEROS.

ligt, zacht en ligt doordringbaar is. De algemeene kleur der huid kan donkergrauw genoemd worden en heeft hier en daar eene vioolkleurige tint.

De horens op den neus wordt door sommige schrijvers als vast en met het neusbeen vereenigd opgegeven; doch dit is eene dwaling, zijnde die horens alleen met de huid vereenigd en voor beweging vatbaar. Het maaksel van den horen schijnt het gevoelen te bevestigen, dat de horens van dieren slechts eene bijzondere inrigting van het haar zijn; hij is zoo vezelig, dat hij weinig meer dan eene zamenpakking van haar schijnt te zijn. Deszelfs gebruik is dat van een verdedigingswapen, alsmede om het voedsel des diers op te wroeten en te verscheuren. In eenen staat van gevangenschap heeft men het met woede daarmede zien slaan; ook wordt het meer dan eenig ander gedeelte des ligchaams gebruikt in al die gevallen, waar het bezigen van kracht noodig is. Thunberg zegt: 1838.

»Men geloof algemeen, dat bekera, uit dezen horen gedraaid, dadelijk elken daarin gegoten vergiftigen drank kunnen doen kennen, doordien het vocht gist en klimt totdat het den beker uitloopt. Zoodanige bekera worden dikwijls in goud en zilver gezet en als geschikte geschenken aan koningen, personen van aanzien of bijzondere vreemden beschouwd; ook worden zij dikwijls voor hooge prijzen verkocht, soms voor vijftig rijksdaalders per stuk. Toen ik deze horens met verschillende soorten van vergif beproefde, ontwaarde ik niet de allerminste beweging of gisting; en toen eene oplossing van invretend sublimaat of andere soortgelijke zelfstandigheid in een' dezer horens gegoten werd, ontstonden er slechts weinige blaasjes, voortgebracht door de lucht, die in de poriën van den horen besloten was, en die zich nu daarvan onttreed.»

Behalve het gebruik van deszelfs horens voor bekera en handvatten voor zwaarden en dolken, is er

naauwelijks een gedeelte des diers, dat niet in de landen, welke het bewoont, als geneesmiddel gebruikt wordt. De huid is zeer gezocht voor schilden in de meeste landen, waar men ze kent, en somtijds worden er buitensporige prijzen voor betaald. Burckhardt heeft dikwijls tot vier of vijf Spaansche piasters voor een stuk lengte van vier en ter dikte van één duim zien geven.

De Rhinoceros leeft in de digte, aan rivieren gelegene bosschen of in de moerassige streken, waarvan zijn geboorteland eenen zoo grooten overvloed heeft. Hij is er een liefhebber van om, even als het zwijn, in den modder te wentelen, en zijn vleesch wordt gezegd veel overeenkomst met varkensvleesch te hebben, doch is veel grover van korrel en sterker van smaak. Zijn voornaam voedsel schijnt te bestaan in de wortels en kleinere twijgen der boomen en sappige planten, waarvan sommige zelfs stekelig zijn. De Rhinoceros is een op zich zelf levend dier; en het wijfje brengt telkens slechts één jong ter wereld. De groei der jongen is zeer langzaam, en twee jaren oud zijnde, heeft het dier naauwelijks de helft zijner hoogte bereikt. De Rhinoceros, hoewel buitengewoon sterk en tegen den tijger en olifant opgewassen zijnde, is rustig en doet geen kwaad zoo lang hij niet getergd wordt; doch in eenen staat van boosheid is zijne blinde woede vreeslijk, daar hij, door zijne verbazende kracht, al hetgeen hem in den weg staat al voorthollende vernielt.

Veel van al hetgeen hierboven gezegd is, kan ook op den Rhinoceros met twee horens toegepast worden. Het voornaamste verschil tusschen beiden is, dat de Afrikaansche soort eenen tweeden horen van kleineren omvang nader bij het voorhoofd heeft, en dat de huid niet op eene zoo zonderlinge wijze als bij de Aziatische soort in plooiën ligt. Het verdient opmerking, dat sedert vele eeuwen geen Rhinoceros met twee horens naar Europa is overgebracht, hoewel de ouden denzelfden beter dan de Aziatische soort kenden. Op de munten en het beeldhouwwerk der Romeinen ziet men er altijd met twee horens afgebeeld. Vroeger dan de Romeinen schijnt echter weder de soort met één horen beter bekend geweest te zijn, en vermoedelijk heeft Aristoteles, in zijne beschrijving van den Indischen ezels met één horen, geen ander dier bedoeld. Pompejus voerde het in de spelen van den Romeinschen Circus in; doch sedert den val van het Romeinsche rijk werd het derwijze uit het oog verloren, dat vóór de zestiende eeuw de natuurkundigen van gevoelen waren, dat het nimmer bestaan had of althans, dat het uitgestorven was. Eerst toen, in het begin dier eeuw, de Portugezen de Kaap de Goede Hoop omzeil-

den en den weg naar Indië openden, werd de soort met één horen weder bekend en nu en dan een dier dezer soort naar Europa gezonden. Zij schijnen echter in Europa als merkwaardige voorwerpen nimmer anders dan zeldzaam geweest te zijn. Het dier, op onze houtsnede afgebeeld en hetwelk uit het prachtige werk van Geoffroy St. Hilaire en Cuvier getrokken is, baarde in 1815 veel opziens te Parijs, werwaarts het over Londen uit Indië gebragt was.

Deze Rhinoceros was nog jong en legde doorgaans eene zachte inborst aan den dag, zijnde hij zeer gehoorzaam jegens zijnen oppasser, wiens liefkozingen hij met veel genoegen scheen te ontvangen. Niettemin was hij onderhevig aan geweldige aanvallen van toorn en alsdan was het gevaarlijk hem te naderen. Hij deed dan buitengewone pogingen om de ketens te breken en zijne gevangenschap te ontkomen; doch het aanbod van brood en vruchten was schier altijd toereikende om zijne gramschap, hoe hevige ook, te doen bedaren. Zij die het meeste voedsel aan zijne vraatzucht verstrekten, waren hem het aangenaamst; wanneer deze verschenen, gaf hij hun zijn genoegen en zijne verwachting te kennen door zijnen bek te openen en zijne bovenlip naar hen uit te strekken. De naauwe grenzen van het hok, waarin hij opgesloten was, gaven hem geene gelegenheid om veel verstand aan den dag te leggen. Het groote doel des oppassers was, om hem zijne kracht te doen vergeten en hem te beletten, dezelve te openbaren. Van daar dat niets om het bewustzijn zijner krachten op te wekken van hem gevorderd werd. Het openen van zijnen bek, het bewegen van zijnen kop regts of links, het opligten van zijnen poot enz. waren de eenige daden, welke men van hem vergde om zijne gehoorzaamheid te toonen. Zijne groote lichaamskracht en de vrees dat hij in zijnen toorn zijne kooi eens aan stukken zou breken, verzekerden hem de zachtste behandeling en hij werd eerlijk beloofd voor het minst, dat men van hem vorderde. Ondanks eene zoo ongunstige gesteldheid, bewees het onderscheid, dat hij tusschen personen maakte en de groote aandacht, welke hij aan alles rondom hem wijdde, dat, onder gunstiger omstandigheden, zijn verstand zich zeker op eene meer treffende wijze zou geopenbaard hebben.

De jonge Rhinoceros in den Zoölogischen tuin te Londen vertoont eene bijzondere zachtheid van aard, en schijnt vooral gehecht te zijn aan twee geiten, die met hem in hetzelfde schip overkwamen. Zijn geliefkoosd voedsel is rijst en suiker, waarvan hij eene groote hoeveelheid verteert. —

DE REPUBLIEK ANDORE.

In de woeste dalen in het midden van het Pyreense gebergte, en in het diepe bekken, waar de dalen zich vereenigen, door hooge, ontoegankelijke bergen ingesloten, in het grensgebied tusschen Frankrijk en Spanje, liggen de zes gemeenten Andore, Canillo, Encham, La Massane, Urdino en St. Julien en ongeveer dertig dorpen en gehuchten, die de republiek Andore uitmaken. Het geheele gebied is van het noorden tot het zuiden ongeveer zeven Duitsche mijlen lang en van het oosten tot het westen zes mijlen breed. De regering bestaat uit eenen raad van 24 personen, tot welken elke gemeente vier afgevaardigden voor hun gansche leven benoemt. De raad verkiest eenen Syndicus, die de vergaderingen belegt en aan het hoofd des bestuurs staat. Hij heeft eene uitgestrekte magt, en wanneer de raad niet vergaderd is, rust het gansche bestuur in zijne handen. De bewoners der genoemde dalen zijn sterke krachtige menschen, eenvoudige in

hunne leefwijze, streng in hunne zeden en gehecht aan hun geloof; zij kennen weinige behoeften, welke zij ligt bevredigen kunnen, en de gebreken en het zedenbederf der steden zijn nog niet tot hunne eenzaamheid doorgedrongen. Vaderlandsliefde is bij hen gevoel en beginsel, vreugde en pligt. Zij leven even als hunne vaders in vroegere eeuwen, en het weinige, dat zij van de weelde en zeden van andere landen kennen, boezemt hun veeleer vrees dan wangunst in. Hun geheele rijkdom bestaat uit schapen en rundvee, of in het deel, dat zij aan de naburige ijzerwerken hebben, doch slechts zeer weinigen hunner hebben meer land dan de kleine tuin, welke hunne hut omgeeft. Elk gezin heeft een opperhoofd, dat naar het regt van eerstgeboorte zijne magt uitoefent. Deze opperhoofden, de oudste zonen, kiezen hunne vrouwen uit geslachten, die in gelijk aanzien met het hunne staan, en zien weinig op vermogen, dat overigens op beide